Education Strategies in Medical
2017;10(2): 115-122
www.edcbmj.ir
Original Article
Farname Inc.

The Relationship Between Perceived Social Support From Family and Psychological Resilience with Academic Self-efficacy Among University Students

Hassan Boland[1], Marjan Entezari[1], Sajjad Saadat[2]

1. Department of Counseling, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran
2. Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran

Article Information

Article history:

Received: 2016/12/17
Accepted: 2017/03/15
Available online: 2017/05/07

EDCBMJ 2017; 10(2): 115-122

Corresponding author at:

Sajjad Saadat
Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran

Tel:
+989116093081

Email:
Sajjad Saadat@edu.ui.ac.ir

Abstract

Background and Aims: Considering a widespread view in the context of students' academic self-efficacy and identifying the predictive factors of such fields are essential for research. The aim of this study is to explain which one is more powerful in academic self-efficacy, perceived support from family or psychological resiliency.

Methods: This study is based on correlation. A sample group of 234 individual in University of Guilan students were selected using multi-stage random cluster sampling method. Students' academic self-efficacy questionnaire and the superego, Connor and David Sono Resilience Scale Family Social Support Scale questionnaire were used in order to collect the data. SPSS software is used in order to calculate the data.

Results: Correlation results show family perceived social support and resilience have a positive and significant correlation with self-efficacy in the error level of [$P<0.01$]. Stepwise regression analysis shows that psychological resiliency has a significant correlation with academic self-efficacy only in one step and finally psychological resiliency significantly explains 0/30 of the variance in students' academic self-efficacy.

Conclusion: In order to answer the main question of this research we can conclude that although family perceived social support and resiliency variables have a positive relationship with academic self-efficacy variable, the predictability power of psychological resiliency for academic self-efficacy is more.

KeyWords: Academic Self-efficacy, Perceived social support, Psychological resilience, Family

Copyright © 2017 Education Strategies in Medical Sciences. All rights reserved.

How to cite this article:

Boland H, Entezari M, Saadat S. The Relationship Between Perceived Social Support From Family and Psychological Resilience with Academic Self-efficacy Among University Students. Educ Strategy Med Sci. 2017; 10 (2) : 115-122

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]

خرداد-تیر ۱۳۹۶ دوماهنامه علمی
2017;10(2): 115-122
www.edcbmj.ir
مقاله اصلی
راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
Farname Inc.

رابطه حمایت‌های اجتماعی ادراک‌شده از سوی خانواده و تاب‌آوری روان‌شناختی با خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان

حسن بلند[۱]، مرجان انتظاری[۱]، سجاد سعادت[۲]

۱. گروه مشاوره، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران
۲. گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم‌تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله
دریافت: ۱۳۹۵/۰۹/۲۷
پذیرش: ۱۳۹۵/۱۲/۲۵
انتشار آنلاین: ۱۳۹۶/۰۲/۱۷

EDCBMJ 2017; 10(2): 115-122

نویسنده مسئول:
سجاد سعادت
گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

تلفن:
۰۹۱۱۶۰۹۳۰۸۱

پست الکترونیک:
Sajjad Saadat @edu.ui.ac.ir

چکیده

زمینه و اهداف: توجه به دیدگاه فراگیران در زمینه باورهای خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان و شناخت عوامل پیش‌بین آن از جمله زمینه‌های ضروری برای انجام پژوهش می‌باشد. هدف پژوهش حاضر این بود که در تبیین باورهای خودکارآمدی تحصیلی حمایت‌های ادراک شده از سوی خانواده و تاب آوری روانشناختی کدامیک قدرت بیشتری دارند..

روش بررسی: پژوهش حاضر از نوع همبستگی بود. نمونه‌ای به حجم ۲۳٤ نفر از دانشجویان دانشگاه گیلان به روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان اون و فرامن، مقیاس تاب‌آوری کونور و دیویدسون و پرسشنامه حمایت اجتماعی مقیاس خانواده استفاده شد. به منظور محاسبه داده‌ها از نرم‌افزار Spss v18 استفاده شد..

یافته‌ها: نتایج همبستگی نشان داد که متغیرهای حمایت اجتماعی ادراک شده از خانواده و تاب-آوری در سطح خطای ($P<۰/۰۱$) با خودکارآمدی همبستگی مثبت و معنادار دارند. نتایج تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام نشان داد که فقط در یک گام متغیر تاب‌آوری روانشناختی همبستگی بالا و معناداری با خودکارآمدی تحصیلی داشت و نهایتا متغیر تاب‌آوری روانشناختی ۰/۳۰از واریانس خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان را به طور معنادار تبیین کرد.

نتیجه‌گیری: در پاسخ به سوال اصلی پژوهش می‌توان اینگونه نتیجه گرفت، اگرچه متغیرهای حمایت اجتماعی ادراک شده از خانواده و تاب‌آوری با متغیر خودکارآمدی تحصیلی ارتباط مثبت دارند؛ اما قدرت پیش‌بینی کنندگی متغیر تاب‌آوری برای متغیر خودکارآمدی تحصیلی بیشتر می‌باشد.

کلمات کلیدی: خودکارآمدی تحصیلی، حمایت اجتماعی ادراک شده، تاب‌آوری روان‌شناختی، خانواده

کپی‌رایت ©: حق چاپ، نشر و استفاده علمی از این مقاله برای مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی محفوظ است.

مقدمه

خودکارآمدی (Self-efficacy) باور افراد درباره‌ی توانایی-هایشان است که سطوح مشخصی از عملکرد را مشخص می‌کند و بر اتفاقات مؤثر در زندگی تأثیر دارد. باورهای خودکارامدی مشخص می‌کنند که افراد چگونه احساس کنند، فکر کنند و انگیزه‌های لازم برای انجام رفتار پیدا کنند[۱]. خودکارآمدی، سازه اصلی تئوری اجتماعی و شناختی بندورا می‌باشد. طبق این دیدگاه افراد تمایل دارند که به فعالیت‌هایی بپردازند که در انجام آن‌ها احساس اطمینان دارند. اگر افراد در مورد انجام یک فعالیت احساس عدم توانایی کنند، به طور معمول از انجام آن اجتناب می‌نمایند. باورهای خودکارآمدی بر میزان صرف انرژی برای انجام فعالیت‌ها و میزان مقاومت در برابر موانع اثرات مستقیم دارد[۲]. خودکارآمدی با انتخاب فعالیت‌ها، تلاش صرف شده، استقامت در انجام تکالیف و عملکرد موثر فراگیران ارتباط دارد. دانشجویان دارای باورهای مثبت درمورد توانایی های خود، عملکرد تحصیلی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]

بهتری داشتند و برعکس دانشجویانی که در مورد توانایی های خود قضاوت منفی داشتند و به عبارتی از خودکارآمدی پایینی برخوردارند، انگیزه و عملکرد ضعیفی در امور تحصیلی داشتند[۳].

باورهای خودکارآمدی تحصیلی ادراک شده (Academic self-efficacy) به عنوان زیر مجموعه‌ای از باورهای خودکارآمدی کلی به تعداد مهارت‌های شخص مربوط نمی‌شود، بلکه به باورهایی همچون، توانایی مطالعه کردن، انجام فعالیت‌های پژوهشی، پرسیدن سوال در کلاس درس، ارتباط موفقیت آمیز با اساتید، برقراری روابط دوستانه با دیگر دانشجویان، گرفتن نمره خوب، شرکت در بحث‌های کلاسی و غیره اشاره کرد که شخص باور دارد که تحت شرایط خاص و موقعیت های تحصیلی و آموزشی می‌تواند انجام دهد. این افراد با کنجکاوی می‌توانند از راه حل‌های مناسب برای حل مشکلات خویش بهره ببرند و از خود استقامت بیشتری برای حل مسائل تحصیلی نشان دهند[۴].

Rosenfeld, Richman & Bowen دریافتند که باورهای خودکارآمدی تا اندازه زیادی تحت تاثیر پیامدهای حمایت اجتماعی ادراک شده در دانشجویان می‌باشد و در نهایت موجب افزایش میزان رضایت آن‌ها از دانشگاه است[۵]. برای اولین بار Cobb حمایت اجتماعی (Social support) را به عنوان آگاهی تعریف کرد که به واسطه ی آن فرد باور می‌کند که مراقبت شده و دوست داشته می شود، دارای ارزش، اعتبار و احترام است، و متعلق به شبکه ای از ارتباطات و تعهدات دوسویه می باشد. دیگر محققان حمایت اجتماعی را تبادلات بین فردی می‌دانند که شامل عاطفه، تأیید و تصدیق، مساعدت و یاری، تشویق و اعتبار دادن به احساسات است[۶]. حمایت اجتماعی به عنوان شبکه‌ی حمایتی به سیستمی با دامنه‌ی بزرگ تا کوچک از افراد اشاره دارد که زمان نیاز به کمک، قابل دسترس باشند. حمایت اجتماعی به صورت حمایت دریافتی و ادراک شده مفهوم سازی می‌شود. حمایت اجتماعی دریافتی، اعمالی را در بر می‌گیرد که به وسیله‌ی اعضای شبکه‌ی اجتماعی انجام می‌شود تا به فردی که نیاز دارد، کمک شود. حمایت اجتماعی ادراک شده، مفهومی است که به ارزیابی‌های ذهنی افراد درباره‌ی روابط و رفتارهای حمایتی اشاره دارد[۷].

تاب‌آوری از جمله عوامل موثر بر خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان می‌باشد. تاب‌آوری (Resilience)، عبارت است از توانایی یا قدرت بازگشت به حالت یا موقعیت اولیه، بعد از خمیده شدن، فشرده یا کشیده شدن، و اما در اصطلاح روانشناختی، توانایی بهبود سریع بعد از بیماری، افسردگی و ناخوشی است[۸]. در زمینه رفتار انسانی، تاب آوری اغلب به عنوان یک ویژگی مرتبط با منش، شخصیت و توانایی مقابله در نظر گرفته می‌شود. در این بخش، تاب آوری بر توانمندی، انعطاف‌پذیری، توانایی تسلط یا برگشت به حالت عادی پس از مواجهه با استرس و چالش شدید دارد. تاب آوری به‌وسیله پاسخ فرد به حوادث استرسی زای زندگی و یا مواجهه مستمر با استرس مشخص می‌شود[۹]. تاب‌آوری عاملی است که به افراد در مواجهه و سازگاری با شرایط سخت و استرس‌زای زندگی کمک می‌کند و آن‌ها را در برابر اختلالات روانی و مشکلات زندگی محافظت می‌کند[۱۰] افراد تاب‌آور، سازگاری فردی بالایی با عوامل استرس‌زای محیطی در زندگی‌شان دارند[۱۱]. نتایج تحقیقاتی که با سازه‌های مشابه انجام گرفته‌اند نیز بر این ادعا صحه می‌گذارند که مفهوم تاب‌آوری رابطه مثبتی با خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان دارد[۱۲-۱۴].

رسیدن به موفقیت تحصیلی و پیشرفت به عنوان هدف نهایی دانشجویان در نظام آموزش عالی به‌حساب می‌آید، که تحقق این امر متأثر از عوامل چندی می‌باشد. در تبیین این سازه توجه به دیدگاه فراگیران درباره توانایی‌هایشان تعیین‌گر جنبه مؤثری در جریان عملکرد تحصیلی موفقیت‌آمیز در دانشجویان است[۱۵]. بروز مشکلاتی همچون ضعف در عملکرد تحصیلی دانشجویان از جمله مصادقی است که توجه پژوهشگران زیادی را به خود جلب کرده است تا راهی برای تقویت انگیزه تحصیلی در دانشجویان پیدا کنند[۱۶]. بر این اساس شناخت عوامل روانشناختی موثر در جریان موفقیت تحصیلی دانشجویان از اولویت‌های اصلی پژوهشی قلمداد می‌شود تا بتوان تصمیمات علمی و سنجیده در جهت رفع این‌گونه مشکلات اتخاذ کرد. اگرچه در ارتباط با متغیرهای اصلی پژوهش، مطالعاتی صورت گرفته است اما مطالعه‌ای که هر سه متغیر را در یک مطالعه بر روی دانشجویان تحت پوشش قرار دهد در گستره پیشینه یافت نشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین خودکارآمدی تحصیلی با تاب‌آوری روانشناختی و حمایت اجتماعی ادراک شده از سوی خانواده در نمونه‌ای از دانشجویان دانشگاه گیلان انجام شد تا در نهایت مشخص شود تا چه اندازه متغیرهای پیش‌بین قادر به تبیین واریانس خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان می‌باشند. مهم‌ترین سوال مطرح در تبیین خودکارآمدی تحصیلی این است که کدام یک از متغیرهای پیش‌بین (حمایت‌های ادراک شده از سوی خانواده و تاب آوری روانشناختی) به طور معنادار سهم بیشتری در این مدل دارند؟

روش بررسی

این مطالعه همبستگی است که در جامعه دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه گیلان انجام شد. نمونه‌ای

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]

به حجم ۲۳۴ نفر از دانشجویان بر اساس جدول Krejcie and Morgan [۱۷]، در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به منظور نمونه‌گیری، دانشجویان بر حسب رشته تحصیلی در ۱۲ خوشه دسته‌بندی شدند و هر یک از این خوشه‌ها به خوشه‌ای کوچک‌تری بر حسب سال ورود به دانشگاه به ۴۸ خوشه تقسیم شدند و پس از ثبت همه خوشه‌ها در یک جدول بر حسب تصادف ۱۵ خوشه جهت انجام نمونه‌گیری انتخاب شد. شرایط لازم برای شرکت در پژوهش عبارت بود از : الف] رضایت و علاقه دانشجویان جهت شرکت در پژوهش ب] رضایت اساتید محترم جهت ورود به کلاس درس جهت اجرای پرسشنامه ها. پس از اینکه اهداف پژوهش و محرمانه ماندن اطلاعات پرسشنامه ها به صورت کامل به داوطلبان تشریح داده شد، پرسشنامه های تحقیق به منظور پاسخگویی در اختیار آنها قرار گرفت تا به صورت گروهی در محیط کلاس با اختصاص زمان تقریبا ۳۰ دقیقه تکمیل نمایند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها، از پرسشنامه سه قسمتی استفاده شد

ابزار پژوهش

پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان Owen & Froman: پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان در سال ۱۹۸۸ توسط اون و فرامن به منظور اندازه‌گیری اعتقادات خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان تهیه شده است. اون و فرامن در ساخت این پرسشنامه از نظرات ۷ کارشناس آموزش استفاده کردند. این آزمون دارای ۳۳ عبارت است و از خیلی کم تا خیلی زیاد است که از ۱ تا ۵ نمره گذاری می‌شود و میزان اعتماد دانشجو در ارتباط با یادداشت برداشتن، سؤال پرسیدن، توجه در کلاس، استفاده از کامپیوتر و غیره را می‌سنجد[۱۶]. به دلیل این که عبارت ۲۸ مربوط به آزمایشگاه می‌شود و همه رشته‌ها درس آزمایشگاهی ندارند، در نسخه فارسی این سؤال حذف شده است؛ بر این اساس تعداد عبارات به ۳۲ سؤال تقلیل یافته است. در نمونه ایرانی همسانی درونی برای کل آزمون ۰/۹۱ به دست آمده و برای دانشجویان دختر ۰/۹۰و برای دانشجویان پسر ۰/۹۱، آلفا کرونباخ که نشان می‌دهد این ابزار از همسانی درونی خوبی برخوردار است. اعتباراین پرسشنامه با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی و تحلیل عامل تأییدی بررسی و تأیید شده است[۱۶].

مقیاس تاب‌آوری Connor and Davidson Resilience Scale: این مقیاس توسط Connor and Davidson در سال ۲۰۰۳ تدوین شده است و برای افراد ۱۵ سال به بالا قابل اجرا است، این مقیاس ۲۵ گویه دارد که در یک مقیاس لیکرتی بین صفر (کاملاً نادرست) و چهار (همیشه درست) نمره‌گذاری می شود. حداقل و حداکثر نمره آزمودنی در این مقیاس به ترتیب صفر و صد می‌باشد. نتایج روایی تمیز این آزمون نشان داد که افراد تاب‌آور و غیر تاب‌آور به خوبی قابل تفکیک می‌باشند[۱۸]. در مطالعه‌ای بر روی نمونه‌ای از کارآفرینان اسپانیایی روایی این آزمون به روش تحلیل عاملی مورد تایید قرار گرفت و همسانی درونی این آزمون به روش کرونباخ آلفا ۰/۷۵ محاسبه شده است[۱۹]. در ایران ویژگی‌های روانسنجی این آزمون مورد تایید قرار گرفته است و میزان همسانی درونی آن به روش کرونباخ آلفا ۰/۸۹ محاسبه شده است[۲۰].

پرسشنامه حمایت اجتماعی مقیاس خانواده Perceived Social Support – Family Scale: یک پرسشنامه ۲۰ سؤالی برای سنجش میزان ارضاء انسان از حمایت خانواده است که توسط Procidano & Heller منتشر شد. این پرسشنامه شامل سؤالاتی در مورد تجارب، ادراک ها و احساساتی است که اکثر مردم گه‌گاه در رابطه با خانواده خود پیدا می‌کنند. برای هر عبارت سه پاسخ بله، خیر و نمی‌دانم می‌تواند وجود داشته باشد. پاسخ نمی‌دانم نمره صفر، پاسخ خیر در سوالات ۳، ۴، ۱۶، ۱۹و ۲۰ نمره ۱ و بلی، نمره صفر و در سایر سوالات پاسخ خیر، نمره صفر و بلی نمره ۱ در نظر گرفته می‌شود. دامنه نمره کل سوالات بین صفر تا ۲۰ می باشد و نمره بالا به منزله حمایت اجتماعی بیشتر است. نسخه فارسی این پرسشنامه تهیه و در مطالعات متعدد به‌کار گرفته شده و روایی آن تأیید و پایایی این پرسشنامه ۰/۹۰ گزارش شده است[۲۱]. برای تحلیل نتایج از میانگین، انحراف معیار و به منظور سنجش میزان همبستگی بین متغیرهای تحقیق از آزمون همبستگی پیرسون، برای نرمال بودن داده‌ها جهت اجرای آزمون رگرسیون از آزمون کولموگروف– اسمیرنف تک نمونه‌ای، جهت پیش‌بینی سهم متغیرهای پیش‌بین در پیش‌بینی واریانس خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان از آزمون رگرسیون خطی چندمتغیره به روش گام به گام و از طریق نرم‌افزار آماری.(Spss v18 (Spss Inc., Chicago, Ill., USA انجام شد..

یافته‌ها

در مجموع ۲۰۱ دانشجو پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند (میزان پاسخ‌دهی ۸۵/۸۹ درصد). میانگین سنی دانشجویان ۳/۲۱± ۲۱/۸۹ بود. ۱۷۳ نفر از دانشجویان دختر و ۱۴۴ نفر از دانشجویان پسر بودند. در ادامه در جدول ۱ حداقل و حداکثر نمره، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش گزارش شده است. به منظور بررسی ارتباط بین متغیرهای پژوهش از

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]

آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است و نتایج آن در جدول ۲ گزارش شده است.

نتایج ضرایب همبستگی پیرسون در جدول ۲ نشان داد که متغیرهای حمایت اجتماعی ادراک شده از خانواده و تاب آوری در سطح خطای ($P<۰/۰۱$) با خودکارآمدی همبستگی مستقیم و معنادار دارند.

بررسی نرمال بودن توزیع فراوانی دادها، تصادفی بودن روش جمع آوری دادها و بررسی استقلال خطاها از جمله پیش فرض های ضروری جهت اجرای آزمون رگرسیون می باشد که در پژوهش حاضر لحاظ شده است. به منظور بررسی نرمال بودن توزیع دادها از آزمون کولموگروف – اسمیرنف تک نمونه ای استفاده شد، نتایج نشان داده شد که متغیرهای خودکارآمدی تحصیلی (Sig=۰/۰۸۱)، حمایت اجتماعی ادراک شده از خانواده (Sig=۰/۱۲۲) و تاب‌آوری روانشناختی (Sig=۰/۰۹۸) در سطح خطای $P\leq۰/۰۵$ معنادار نبودند و دارای توزیع نرمال می‌باشند. به منظور بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین- واتسون استفاده شد. اگر آماره دوربین- واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، استقلال خطاها بر قرار می‌باشد ضریب آزمون دوربین- واتسون در این پژوهش برای خودکارآمدی تحصیلی ۲/۰۲۳ به دست آمد که نشان دهنده مستقل بودن خطاهاست، همچنین برای متغیرهای پیش بین نیز کمتر از ۲ محاسبه شده است؛ با توجه به اینکه پیش فرض‌های اصلی رگرسیون برقرار می‌باشد می‌توان آزمون رگرسیون را اجرا نمود. به منظور تعیین سهم پیش‌بین در تبیین واریانس خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان از آزمون رگرسیون گام به گام استفاده شد. با توجه به یافته‌های جدول ۳ نتایج نشان داد فقط در یک گام متغیر تاب‌آوری روانشناختی همبستگی بالا و معناداری با خودکارآمدی تحصیلی دارد و ضریب t برای آن ۹/۲۳۸ است. در مجموع متغیر تاب‌آوری روانشناختی ۰/۳۰ از واریانس خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان را به طور معنادار تبیین می‌کند.

جدول۱. فراوانی، حداقل و حداکثر نمره، میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق

متغیر ها	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
خودکارآمدی تحصیلی	۲۰۱	۴۸	۱۵۶	۱۰۹/۲۹	۲۰/۷۷۶
حمایت اجتماعی ادراک شده از خانواده	۲۰۱	۱	۱۹	۱۱/۴۴	۳/۸۴۶
تاب‌آوری روانشناختی	۲۰۱	۲۲	۹۱	۶۳/۷۱	۱۳/۶۷۸

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق

ضرایب همبستگی	حمایت اجتماعی ادراک شده از خانواده	تاب‌آوری روانشناختی
خودکارآمدی تحصیلی	**۰/۳۴۹	**۰/۵۴۸
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

جدول ۳. خلاصه نتایج مدل رگرسیون گا مبه‌گام خودکارآمدی تحصیلی بر اساس متغیرهای پیش بین

گام	متغیرها	r	r^2	F	B	β	آماره ی t	سطح معناداری
اول	تاب آوری روانشناختی	۰/۵۴۸	۰/۳۰۰	۸۵/۳۴۱	۰/۸۳۲	۰/۵۴۸	۹/۲۳۸	۰/۰۰۰۱

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه حمایت‌های ادراک‌شده از سوی خانواده و تاب‌آوری روانشناختی با خودکارآمدی تحصیلی در نمونه‌ای از دانشجویان انجام شد. نتیجه بررسی ارتباط بین خودکارآمدی تحصیلی و حمایت‌های ادراک‌شده از سوی خانواده نشان داد که همبستگی مستقیم و معناداری بین آن‌ها وجود دارد. نتایج این بررسی با مطالعات سعادت و همکاران، Bagci ، Wang & Castañeda-Sound و Malfatto و همکاران همسو می‌باشد[۲۲،۱۳-۲۴]. با توجه به اینکه در پژوهش حاضر و در پیشینه پژوهش همبسته بودن خودکارآمدی چه در حالت کلی و چه در زمینه تحصیلی با میزان ادراک حمایت‌های اجتماعی از سوی خانواده و دیگران مورد تایید قرار گرفته است، می‌توان به یک نتایج قابل اطمینان بیشتری دست یافت. بر این اساس در تبیین می‌توان گفت ادراک حمایت‌های اجتماعی از سوی خانواده دارای دو اهمیت اساسی است، یکی نقش خود حمایت‌های اجتماعی ادراک شده و دیگری حضور فعال خانواده در کنار فرد است. با

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]

توجه به اینکه تشویق دیگران در جهت اقناع سازی یکی از منابع شکل‌گیری خودکارآمدی می‌باشد، خانواده با حضور فعال در کنار فرد می‌تواند با ارائه حمایت‌های اجتماعی این بستر را برای فرد فراهم سازد. علاوه بر این بندورا معتقد بود که باورهای خودکارآمدی در حوزه‌های مختلف در جریان رشد فرد در ارتباط با محیط و دیگران شکل می‌گیرند. خانواده به عنوان اولین کانون تربیتی کودک نقش مهمی در شکل‌گیری باورهای خودکارآمدی در کودکان دارد. والدین با ایجاد یک الگوی سالم و تشویق‌کننده در فرزندان و ایجاد محیطی محرک و مهیج در این فرایند نقش به‌سزایی دارند[۲۵]. بررسی دیگر نشان داد که همبستگی بین تاب‌آوری روانشناختی و خودکارآمدی تحصیلی به طور مثبت معنادار است. نتایج این پژوهش با مطالعات Cassidy، Schwarzer & Warner، Keye & Pidgeon و Amitay & Gumpel همسو می‌باشد[۲۹-۲۶]. همسو بودن پژوهش حاضر با پژوهش‌های پیشین روایی بیرونی پژوهش‌های این حوزه را بیشتر می‌کند و مسیر را برای ایجاد یک مدل نظری در این زمینه هموارتر می‌سازد. در تبیین می‌توان به دیدگاه بندورا اشاره کرد، وی معتقد بود عوامل روانشناختی یکی از عوامل مهم در رشد باورهای خودکارآمدی می‌باشد. بندورا برانگیختگی فیزیولوژیکی و هیجانی را به عنوان یکی از منابع مهم در شکل‌گیری باورهای خودکارآمدی معرفی می‌کند. این مطلب بیانگر نقش متغیرهای روانشناختی در شکل‌گیری باورهای خودکار آمدی است. وی معتقد بود هر چه سطح برانگیختگی فیزیولوژیکی وهیجانی فرد بالاتر باشد، احساس کارایی و خودکارآمدی ما پایین‌تر است. بر این اساس هر چه سطح سلامت روانشناختی و جسمانی افراد بالاتر باشد، احساس خودکار آمدی بیش‌تری خواهند داشت. براین اساس هرچه فرد در سطح مطلوبی از تاب‌آوری روانشناختی باشد، خودکارآمدی تحصیلی بیشتری گزارش خواهد کرد. در بررسی سوال اصلی پژوهش نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که در پیش‌بینی باورهای خودکارآمدی تحصیلی متغیر تاب‌آوری روانشناختی قدرت بیشتری در تبیین خودکارآمدی تحصیلی دارد و ۰/۳۰ از تغییرات واریانس متغیر ملاک تحت تاثیر تغییرات تاب‌آوری روانشناختی می‌باشد. در پیشینه پژوهش مطالعه‌ای یافت نشد که به بررسی همزمان نقش این دو متغیر در پیش‌بینی خودکارآمدی تحصیلی بپردازد. در پژوهشی نشان داده شد که تاب‌آوری نسبت به سبک دلبستگی ایمن قدرت بیشتری در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد[۳۰]. در تبین قدرت بیشتر متغیر تاب‌آوری در پیش‌بینی خودکارآمدی تحصیلی در پیش‌بینی خودکارآمدی تحصیلی می‌توان اینگونه استنباط کرد که تاب‌اوری روانشناختی به‌عنوان یکی از پیش‌بینی کننده‌های سلامت روانشناختی و کیفیت زندگی در افراد می‌باشد[۳۲-۳۱].

نتیجه‌گیری

بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که هر چه یک متغیر با ابعاد سلامت روانشناختی ارتباط قوی‌تری داشته باشد بر این اسا قدرت پیش‌بینی کنندگی بالاتری برای متغیر خودکارآمدی تحصیلی دارد. علاوه بر این بالا بودن تاب‌آوری فرد را در برابر مشکلات واکسینه کرد و نیاز فرد را به حمایت اجتماعی از سوی دیگران کمتر کرده و حتی نبود این‌گونه حمایت‌ها فرد تاب‌آور را نسبت به امور تحصیلی کارآمدتر می‌کند. در آخر می‌توان اینگونه نتیجه گرفت، اگرچه متغیرهای حمایت اجتماعی ادراک شده از شوی خانواده و تاب‌آوری رابطه معناداری با خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان دارند اما قدرت تاب‌اوری در پیش‌بینی خودکارآمدی تحصیلی بیشتر است. درنظر نگرفتن ابعاد دیگر حمایت‌های اجتماعی و متغیرهای روانشناختی دیگر در جهت تدوین یک مدل نظری و استفاده از ابزار پرسشنامه و انجام صرف یک مطالعه همبستگی از جمله محدویت‌های پژوهش حاضر بود. در حوزه پژوهشی پیشنهاد می‌شود که در مطالعات آتی به نقش متغیرهای دیگر روانشناختی در جهت تدوین یک مدل توجه شود، همچنین در جهت دستیابی به نتایجی دقیق‌تر به یک بررسی مقایسه‌ای در افراد دارای باورهای خودکارآمدی بالا و پایین پرداخته شود. با توجه به اهمیت متغیر تاب‌آوری روانشناختی در حوزه کاربردی پیشنهاد می‌شود که به آموزش تاب‌آوری توجه شود، تا بتوان در غالب کاربردی نتایج معتبری گزارش کرد.

تقدیر و تشکر

از کلیه دانشجویان گرامی و اساتید محترم که مارا در جمع‌آوری داده‌ها و اجرای پرسشنامه‌ها یاری رساندن کمال تشکر و سپاس را داریم.

تأییدیه اخلاقی

به واحدهای مورد پژوهش در مورد محرمانه بودن نتایج پرسشنامه ها اطمینان داده شده است.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارضی در منافع و فرایند داوری از طرف نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی

تامین منابع مالی این مقاله کاملا شخصی می باشد و از هیچ سازمانی حمایت مادی دریافت نشده است.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]

References

1. Bandura A. Self-efficacy. John Wiley & Sons, Inc.; 1994.p.15-38
2. Pajares F. Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: A review of the literature. Reading &Writing Quarterly. 2003;19(2):139-58.
3. Zimmerman B. Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn. Contemporary Educational Psychology. 2000; 25: 82–91.
4. Bandura A. Self-efficacy: The exercise of control. New York: Worth Publishers; 1997.
5. Rosenfeld LB, Richman JM, Bowen GL. Social support networks and school outcomes: The centrality of the teacher. Child and Adolescent Social Work Journal. 2000;17(3):205-26.
6. Cobb S. Social support as a moderator of life stress. Psychosomatic medicine. 1976; 38(5):300-14.
7. Sarason BR, Sarason IG, Pierce GR. Social support: An interactional view. John Wiley & Sons; 1990.
8. Patterson J, Blum RW. Risk and resilience among children and youth with disabilities. Archives of pediatrics & adolescent medicine. 1996; 150(7):692-8.
9. Perkins DF, Jones KR. Risk behaviors and resiliency within physically abused adolescents. Child abuse & neglect. 2004;28(5):547-63.
10. Izadinia N, Amiri M, Ghorban Jahromi R, Hamidi S. A study of relationship between suicidal ideas, depression, anxiety, resiliency, daily stresses and mental health among Tehran university students. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2010;5:1615-9.
11. Masten AS, Cutuli JJ, Herbers JE, Reed MG. 12 Resilience in Development. The Oxford handbook of positive psychology. 2009; 117.
12. Guidances C, Watch T. Social support and resilience to stress: from neurobiology to clinical practice. Psychiatry. 2007;4(5):35-40.
13. Saadat S, Asghari F, Jazayeri R. [The relationship between academic self-efficacy with perceived stress, coping strategies and perceived social support among students of University of Guilan]. Iranian Journal of Medical Education. 2015;15:67-78.[Persian]
14. Riahi M, Mohammadi N, Norozi R, Malekitabar M. The Study of the Relationship between Academic Self-efficacy and Resilience in High School Students. Academic Journal of Psychological Studies. 2015;4(3).
15. Asghari F, Saadat S, Atefi Karajvandani S, Janalizadeh Kokaneh S. [The Relationship between Academic Self-Efficacy and Psychological Well-Being, Family 16- Cohesion, and Spiritual Health among Students of Kharazmi University[. Iranian Journal of Medical Education. 2014;14(7):581-93. [Persian]
16. Jamali M, Noroozi A, Tahmasebi R. [Factors Affecting Academic Self-Efficacy and Its Association with Academic Achievement among Students of Bushehr University Medical Sciences 2012-13]. Iranian Journal of Medical Education. 2013; 13(8):629-641. [Persian]
17. Krejcie R, Morgan D. Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement. 1970; 30:607-610.
18. Connor KM, Davidson JR. Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale [CD-RISC]. Depress Anxiety 2003; 18(2): 76-82.
19. Manzano-García G, Ayala Calvo JC. Psychometric properties of Connor-Davidson Resilience Scale in a Spanish sample of entrepreneurs. Psicothema. 2013; 25(2): 245-251.
20. Soleimanian A, Golpich Z, Darrodi H. [Comparison of resilience and risky behaviors based on motivational structure among the youth]. Journal of North Khorasan University of Medical Sciences. 2013;5(2):384-394. [Persian]
21. Hamidi F. [Relationship between Social support and mental health among female- headed households employed a military university]. Journal of Military Psychology. 2010;1(2):51-60. [Persian]
22. Bagci SC. Does Everyone Benefit Equally From Self-Efficacy Beliefs? The Moderating Role of Perceived Social Support on Motivation. J Early Adolesc. 2016; 36,1-16.
23. Wang CC, Castañeda-Sound C. The role of generational status, self-esteem, academic self-efficacy, and perceived social support in college students' psychological well-being. Journal of College Counseling. 2008;11(2):101-18.
24. Greco A, Steca P, Pozzi R, Monzani D, D'Addario M, Villani A, Rella V, Giglio A, Malfatto G, Parati G. Predicting depression from illness severity in cardiovascular disease patients: self-efficacy beliefs, illness perception, and perceived social support as mediators. International journal of behavioral medicine. 2014;21(2):221-9.
25. Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. Psychol Rev. 1977; 84(2): 191-215.
26. Cassidy S. Resilience building in students: the role of academic self-efficacy. Front Psychol. 2015;6:1-14..
27. Schwarzer R, Warner LM. Perceived self-efficacy and its relationship to resilience. InResilience in

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]

children, adolescents, and adults. Springer. NY. 2013. pp. 139-150

28. Keye MD, Pidgeon AM. Investigation of the relationship between resilience, mindfulness, and academic self-efficacy. Open Journal of Social Sciences. 2013;1(06):1-4.
29. Amitay G, Gumpel T. Academic self-efficacy as a resilience factor among adjudicated girls. International journal of Adolescence and Youth. 2015 Apr 3;20(2):202-27.
30. Saadat S, Etemadi O, Nilforooshan P. The Relationship between Resilience and Attachment Styles with Academic. Research in Medical Education. 2016;7(4):46-55.
31. Costa AL, Heitkemper MM, Alencar GP, Damiani LP, Silva RM, Jarrett ME. Social Support Is a Predictor of Lower Stress and Higher Quality of Life and Resilience in Brazilian Patients With Colorectal Cancer. Cancer nursing. 2016; 1-9.
32. Lee D, Cha B, Park CS, Kim BJ, Lee CS, Lee SJ, Seo JY, Cho YA, Ha JH, Choi JW. Effects of resilience on quality of life in patients with bipolar disorder. Journal of Affective Disorders. 2017;207:434-41.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-10-11]